

OPPEGÅRD KOMMUNE**SÆRUTSKRIFT**

Utvalg Formannskapet	Møtedato 20.06.2012	Saksnr. 82/12
--------------------------------	-------------------------------	-------------------------

Saksbehandler: Trond Therkelsen	Arkiv: 445	12/1072
---------------------------------	------------	---------

HØRING AV NOU 2012: 6 ARBEIDSRETTEDE TILTAK

Trykte vedlegg:

1. Arbeidsdepartementet 13.04.12: Høringsbrev
2. Arbeidsdepartementet NOU 2012: 6: Utdrag (innholdsfortegnelse, kap 2, tabell 5.1. og kap 17.1-17.2)
3. Arbeidsdepartementet NOU 2012: 6: Arbeidsrettede tiltak (333 sider):
<http://www.regjeringen.no/pages/36960547/PDFS/NOU201220120006000DDDPDFS.pdf>

Formannskapets behandling 20.06.2012:

Repr. Bellingmo (Ap) fremmet følgende forslag, tillegg til pkt 1:

Dette må ikke gå på bekostning av utvikling og vektlegging av prosess og resultat, hvor oppfølging og kompetanse styrkes både i NAV og arbeidslivet overfor de med en større restarbeidsevne.

Votering:

Innstillingen med Bellingmos tilleggsforslag enstemmig vedtatt.

Etter dette lyder Formannskapets vedtak slik:

Oppegård kommune vil ovenfor Arbeidsdepartementet uttale følgende vedrørende forslag til hvordan de arbeidsrettede tiltakene for personer med nedsatt arbeidsevne bør innrettes og hvilken rolle og plass skjermede virksomheter skal ha i arbeidsmarkedspolitikken i framtiden:

1. Oppegård kommune mener modell 1 med Individretting og forhåndsgodkjenning best vil ivareta behovene for kommuens brukere, særlig med tanke på brukerne med varige behov. Dette må ikke gå på bekostning av utvikling og vektlegging av prosess og resultat, hvor oppfølging og kompetanse styrkes både i NAV og arbeidslivet overfor de med en større restarbeidsevne.
2. Oppegård kommune mener at statens kapasitet for ulike tiltak innenfor varige tiltak må økes vesentlig for å ivareta de ulike grupper behov over tid.
3. Oppegård kommune mener at forhåndsgodkjente plasser gir forutsigbarhet til kvalitet og forventninger. Dette vil særlig ha betydning for tiltak som krever stor grad av kontinuitet og stabilitet.

Under henvisning til nedenstående fremmer rådmannen slik

INNSTILLING:

Oppegård kommune vil ovenfor Arbeidsdepartementet uttale følgende vedrørende forslag til hvordan de arbeidsrettede tiltakene for personer med nedsatt arbeidsevne bør innrettes og hvilken rolle og plass skjermede virksomheter skal ha i arbeidsmarkedspolitikken i framtiden:

1. Oppegård kommune mener modell 1 med Individretting og forhåndsgodkjenning best vil ivareta behovene for kommuens brukere, særlig med tanke på brukerne med varige behov.
2. Oppegård kommune mener at statens kapasitet for ulike tiltak innenfor varige tiltak må økes vesentlig for å ivareta de ulike gruppers behov over tid.
3. Oppegård kommune mener at forhåndsgodkjente plasser gir forutsigbarhet til kvalitet og forventninger. Dette vil særlig ha betydning for tiltak som krever stor grad av kontinuitet og stabilitet.

SAKSUTREDNING:

Sammendrag

NOU 2012:6 Arbeidsrettede tiltak, beskriver historikk og status for en rekke tiltak for ulike brukergrupper og varighet. Det vurderes behov for tjenestene, og ulike former for organisering, særlig i hvilken grad tiltakene skal skje innenfor det ordinære arbeidslivet eller i skjermede enheter. Ulike anskaffelsesformer for tiltakene og ulike finansieringsordninger presenteres.

Utvalget deler seg i tre fraksjoner som presenteres hver sin modell for det videre arbeid med de arbeidsrettede tiltakene.

Hovedmomenter i utvalgets utredning

Utvalget bak NOU 2012:6 hadde i oppdrag å gjennomgå og vurdere hvilken plass skjermede virksomheter skal ha i den samlede virkemiddelbruken ovenfor personer med nedsatt arbeidsevne.

De ulike tiltakstypene har utviklet seg over tid (kapittel 3), og større endringer skjedde tidlig på 90-tallet, blant annet med en forskrift om støtte- og styringssystemet for arbeidsmarkedsbedriftene i 1992. Dette regelverket var tilpasset ansvarsreformen for utviklingshemmede. Arbeidsmarkedsbedriftene skulle være organisert som aksjeselskap hvor aksjemajoriteten skulle innehas av kommuner eller fylkeskommuner. Det ble samtidig innført et tilsvarende støtte- og styringssystem for arbeidssamvirker (ASV og ASVO) som også skulle organiseres som aksjeselskap med offentlig aksjemajoritet. Disse arbeidsmarkedsbedriftene og arbeidssamvirkene inngår i dag under begrepet forhåndsgodkjente tiltaksarrangører

Utredningen redegjør i kapittel 4 for utviklingen på arbeidsmarkedet, utsatte grupper på arbeidsmarkedet, arbeidsinkludering og innsatsen for å øke sysselsetting blant personer med nedsatt arbeidsevne.

Det finnes i dag en rekke ulike tiltak på dette området (kapittel 5), som blant annet er listet opp i NOU'en på side 47-49, jfr vedlegg 2, og disse ulike tiltakene fordeler seg i tre hovedgrupper: Forhåndsgodkjente tiltaksarrangører, tiltak i ordinære virksomheter og anbudsbaserte tiltak.

Forhåndsgodkjente tiltaksarrangører	Tiltak i ordinære virksomheter	Anbudsbaserte tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Avklaring i skjermet virksomhet • Arbeidspraksis i skjermet virksomhet • Kvalifisering i arbeidsmarkedsbedrift • Tilrettelagt arbeid i arbeidsmarkedsbedrift • Arbeid med bistand • Varig tilrettelagt arbeid 	<ul style="list-style-type: none"> • Utdanning • Tidsbestemt lønnstilskudd • Arbeidspraksis • Varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet • Forsøk med tidsbestemt lønnstilskudd 	<ul style="list-style-type: none"> • Avklaring • Arbeidsrettet rehabilitering • Arbeidsmarkedsopplering • Oppfølging

Av de lokale tiltakene er Follo Futura AS, hvor Oppegård kommune er deleier, godkjent som tiltaksarrangør for avklaring i skjermet virksomhet, arbeidspraksis i skjermet virksomhet, kvalifisering i arbeidsmarkedsbedrift, arbeid med bistand og tilrettelagt arbeid i arbeidsmarkedsbedrift. OK Industrier AS er godkjent for varig tilrettelagt arbeid.

Videre gjennomgår utredningen i kapittel 6 karakteristika vedr brukerne av de arbeidsrettede tiltakene. Antallet tiltaksdeltakere har variert fra 49 000 i 2000 via en topp på 64 000 i 2005 til 58 000 i 2009. Antallet av disse som er i varige tiltak har imidlertid vist jevn stigning i hele perioden fra 7 700 i 2000 til 9 100 i 2009 (Tabell 6.4). Kapittel 7 og 8 redegjør for henholdsvis rammebetingelser for tiltaksarrangører/forholdet til NAV og forholdene rundt de forhåndsgodkjente tiltaksbedriftene.

Av spesiell interesse, sett med kommunale øyne, er gjennomgangen av de tidsbestemte arbeidsrettede tiltakene (kapittel 13), hvor Varig Tilrettelagt Arbeid (VTA) i forhåndsgodkjente virksomheter, er den største aktøren.

I Oppegård tilsvarer dette OK Industrier som er hundre prosent kommunalt eid aksjeselskap.

Under ansvarsreformen for utviklingshemmede ble det understreket at de utviklingshemmede skulle ha sitt virke i en tilrettelagt arbeidsplass med offentlig støtte. Det ble trukket en grense mellom arbeidsmarkedstiltak og kommunale aktivitetstiltak, hvor arbeidsmarkedstiltakene hadde en målsetting med produksjon av varer og tjenester, mens de kommunale tiltakene primært skulle ta sikte på økt trivsel, men som også kan ha produksjonsrettede aktiviteter som en del av sitt tilbud. Av 12 300 utviklingshemmede med uførepensjon hadde i 2009 om lag 2 760 utviklingshemmede tilbud om VTA, hvilket kan tyde på at antallet VTA-plasser generelt er for lavt.

Samhandlingsreformen innebærer ikke økt kommunalt ansvar på det arbeidsmarkedspolitiske området.

Det gjøres rede for mulige anskaffelsesformer for å skaffe de forhåndsgodkjente tiltaksplassene (kapittel 14):

- Forhåndsgodkjenning av tiltak uten konkurranse (nåværende skjermede virksomheter)
- Konkurranse med prekvalifisering, begrenset anbuds konkurranse i to runder, jfr regler i lov om offentlige anskaffelser

- Forhåndsgodkjenning med konkurranse. En konkurranse blant de allerede forhåndsgodkjente aktørene

Utredningen drøfter fordeler og ulemper ved de ulike anskaffelsesformene. Det drøftes videre om NAV selv i større grad bør yte avklarings- og oppfølgingstjenester, eller om NAV primært skal være ha en bestillerrolle ovenfor tiltaksarrangørene.

Kvalitetsarbeidet innenfor tiltaksarrangørene, både i forkant, underveis og i etterkant av tiltaksarbeidet omhandles i kapittel 15.

Det presenteres ulike finansieringsordninger i kapittel 16:

- Kostnadsberegnet finansiering
- Anbudsbasert finansiering
- Resultatbasert finansiering
- Direkte tilskudd til arbeidsgiver

Det beskrives hvordan de ulike tiltaksmodellene vil kunne benytte seg av de ulike finansieringsordningene på ulik måte og i ulike kombinasjoner.

Utvalget er delt i sin forslag til modeller for det videre arbeidet (Kapittel 17). Uenigheten i utvalget gjelder primært:

- I hvilken grad det er ønskelig og mulig å bruke ordinære virksomheter som arena, hvem denne metodikken passer for og hvordan forholdet skal være mellom kvalifisering utenfor og innenfor ordinært arbeidsliv.
- I hvilken grad Arbeids- og velferdsetaten (NAV) skal produsere tjenester for den aktuelle brukergruppen eller i hvilken grad tjenestene skal kjøpes sentralt.
- I hvilken grad skal det åpnes for andre aktører enn tiltaksbedriftene som oppfyller de nåværende krav i tiltaksforskriften.

I sine konklusjoner, er utvalget delt i tre fraksjoner, som presenterer tre ulike modeller, og som på ulike måter besvarer de utfordringene som er beskrevet i de tre problemstillingene presentert ovenfor. De tre modellene er:

- Modell 1: Individretting og forhåndsgodkjenning, som i hovedsak er en videreføring av dagens system med forhåndsgodkjente tiltaksleverandører (skjermede virksomheter). Hovedfokus er på brukere med sammensatte bistandsbehov, og de sammensatte behovene defineres videre enn tidligere definisjoner (sykdom, lyte eller skade) i attføringstradisjonen. Modellen legger vekt på at flere tiltak skal utføres i ordinære virksomheter, etter en individuell vurdering.
- Modell 2: Arbeidsinkludering, hvor det ordinære arbeidsliv både er målet og det viktigste virkemiddelet, med innsats mot:
 - Oppfølgingsfunksjoner- og kompetanse styrkes, både i NAV og arbeidslivet
 - Tidlig utplassering
 - Flere kompetente aktører
 - I større grad åpne for at NAV skal kunne yte slike tjenester selv

Flere eksisterende tiltakstyper slås sammen til nye tiltakstyper. Den skjermede sektoren skal fortsatt bestå, men utvikles til å tilby individuelt tilpassede konsepter.

- Modell 3: Konkurransutprøving. Modellen legger opp til en tiltakssammenslåing av flere tidligere tiltak, til Opplæring og praksis (OoP) og Arbeidpraksis med Støtte (AmS), og en konkurranse mellom disse tiltakene. Modellen baserer seg på desentralisering og utvikling av tiltak lokalt, og AmS-plassene er ikke forbeholdt forhåndsgodkjente tiltaksarrangører. Antallet VTA-plasser foreslås styrket.

Felles for utvalgets konklusjoner er å gå lenger enn i dag i bruken av ordinært arbeidsliv som arena for arbeidsrettede tiltak.

Rådmannens vurderinger

Materialet i NOU 2012: 6 Arbeidsrettede tiltak, er omfattende, med problemstillinger som går langs ulike variabler, og fragmenterte konklusjoner. Rådmannen vil i sin vurdering konsentrere seg om visse trekk som er vesentlige, sett fra et kommunalt ståsted.

Det er viktig at de ulike tiltakene kan tilby varierte tilbud som er tilpasset den enkelte bruker, og som passer inn i de ulike faser av attføringsprosessen, som den enkelte skal gjennom. Det må være mulig å prøve ut tiltak i andre deler av tiltaksapparatet, og evt gå tilbake til tidligere tiltak, dersom det fungerer bedre. Når perioder med utprøving er gjennomført er det for brukere med varige tilretteleggingsbehov, viktig å kunne ha et forutsigbart og langvarig tilbud.

Samtidig som hovedfokus er inkluderingen til det ordinære arbeidsliv, er det vesentlig at det fortsatt finnes stabile tiltak for brukere som vil ha behov for samme nivå på sine tiltak i overskuelig fremtid, både innenfor brukergruppen utviklingshemmede, men også ovenfor andre brukergrupper. I denne sammenhengen vil rådmannen fremheve arbeidet som Arbeidsforskningsinstituttet har fått (kap 13.6) med å kartlegge behovet for Varig tilrettelagt arbeid både i ordinære virksomheter og forhåndsgodkjente tiltaksbedrifter. Fra det kommunale ståstedet har det skjedd få endringer vedrørende kapasiteten her i løpet av siste tiårsperiode.

Forhåndsgodkjente plasser gir forutsigbarhet til kvalitet og forventninger. Dette vil særlig ha betydning for tiltak som krever stor grad av kontinuitet og stabilitet. Gjentakende anbudskonkurranser kan være utfordrende for langtidsbrukere.

Av de ulike modellene som utvalget presenterer i kapittel 17, vil rådmannen vurdere at modell nr 1: Individretting og forhåndsgodkjenning vil imøtekomme best de behov som kommunen ser blant sine kjente brukere.

Harald Toft
Rådmann

Else karin Myhre
Kommunalsjef

Rett utskrift:

Oversendes saksbehandler for videre oppfølging